

Megyer József, Piarista földrajz. Vadmecum-füzetek. Kiadja a Szegei Piarista Diákszövetség. 1943. 30 l.

Érdekes vállalkozás ez a füzet: megrajzolja a kegyesrendi atyák nevelői munkájának földrajzi elterjedését hazánkban, Olaszországban és Spanyolországban. A piarista nevelés kétségtelenül sajátos, külön érték s mindenestre hatással volt az iskola székhelyének és a környéknek szellemi alakulására. Ezért érdekes megfigyelni, hol működtek és működnek kegyesrendi tanítóatyák, nyomon követni szellemi hatásuknak határait, hiszen azok értékes adalékot jelentenek egész hazai nevelésügyünk történetében. Megyer József avatott írói tolla élvezetes olvasmánnyá teszi ezt a kis seregszemlét, melyet rendje iránti szeretete és a magyar nevelés lelkes fejleszténiakarása hat át.

— mm —

Dr. Kemény Gábor, Egy magyar kultúrpedagógus, Nagy László életműve. (Nagy László Könyvtár 9. száma. Budapest, 1943. 239 old.)

»Nem a hőst dicsőítem, hanem a bölcselkedő embert; azt, aki mint gondolkodó keresi a világ benső akaratát, mint feltaláló megteremti az eszközöket az akarat megvalósításához, s aki mint cselekvő végrehajtja ezt az akaratot az így feltalált eszközök segítségével« — írja Shaw (Ember és felsőbbrendű ember.) Az emberek e kiváló fajából való Nagy László is. Így fogta fel és mutatja meg őt Kemény Gábor az életművén keresztül. A kutatót, amint az eszménykereső pedagógiától eltérve az úttmutató pedagógia alapját veti meg. Keresi a gyermek testi és pszichikai fejlődésének minden fokát a fogamzástól a természetes fejlődés határáig, a tehetség megnyilvánulását, a pályaválasztás iskolai irányítását, s keresi a magyar közoktatás demokratikus megszervezésének módját. Az úttörő kutatás Nagy László életművének első szakasza. Aztán eszközöket teremt s valósítja el gondolatából azt, amit lehet. A Gyermektanulmányi Kongresszus, a Gyermektanulmányi Társaság, a gyermektanulmányi fiókkörök, a Gyermektanulmányi Múzeum, a Pedagógiai Szeminárium, az Anyák Iskolája, a Szülők Szövetsége, az Új Iskola, Didaktika gyermekfejlődési alapon — a főbb alkotásai, melyekben »a gondolat formát ölt.«

Kemény Gábor beállítja Nagy László munkásságát a magyar kultúra fejlődésvonalába. Apácai, Eötvös József, Schneller mellé sorolja őt, megkeresi a hatásokat, amelyek irányították s amelyek belőle sugároztak; viszonyba állítja a rokon területen dolgozó tudósokkal. Így a könyv a 20. század magyar pedagógiájának történetévé szélesedik. Még tágabb perspektívát kap azáltal, hogy problémáját bekapcsolja a szerző az európai kultúra problémájába. E kultúra válságával foglalkozik a munka egyik legjobb fejezete.

Nagy László munkájának neveléstudományi értékét mérlegelve, Banyai Erzsébet megállapításából indul ki: »Nagy László elérkezett ugyan átfogó nevelési kérdések tisztázásához, de ebből nem fejlődött ki határozott rendszer.« A rendszer azonban nem sarkköve az értéknek. Hiszen a legnagyobbak, Jézus, Sokrates, Rousseau sem alkottak rendszert. Igazsággal keres Kemény Gábor ennél nagyobb értéket Nagy Lászlónál: »Megteremtette az igazságkutató nevelői lelkületet... Merev rendszer helyett az örökös fejlődés gondolatát adta, megmutatta a végtelen utat, melyben megállás nincs, de harmónia mégis van, ha érezzük, hogy minden változó pillanat az örök fejlődés szolgálatában áll.« Szereti is,